

www.e-rara.ch

**Demosthenis Oratorum Graeciae principis Opera, quae ad nostram
aetatem pervenerunt, omnia**

Demosthenes

Basileae, [1549]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-93319>

[Demosthenis Orationes Philippicae Aliter]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

DEMOSTHENIS ORATIO
 PHILIPPICAE ORATIONES ALI-
 ter, quodam bene docto interprete.

ARGVMENTVM PRIMAE.

Um Athenienses in bello contra Philippum malè accepti essent, deiectis animis ad concionem uenerunt. Quamobrem orator eam deiectionem conatur auertere, & amoliri: ac dicit, nihil esse mirandum, si propter summam ignauiam uicti sint à Philippo: & simul docet, quemadmodum optimè in id bellum debeant incumbere. Iubet autem, duplicem exercitum comparandum esse: unum ex ciuib. maiorem, qui domi manens, ad usus illarum rerum quæ idoneæ fuerint, præsto sit: alterum autem minorem, ex peregrinis militibus, ita tamen ut cum ciuib. misceatur. Et hortatur ut illæ copiae nec maneant Athenis, nec aliò extra urbem auxilia ferant, sed ut circum Macedoniam oberrantes, continenter bellum gerant, ut ne Philippus si flantes Etesias obseruasset, aut etiam tempestatem in qua Athenis in Macedoniam nauigare non posset, res nostras adoriretur, & propter absentiam Atheniensium omnia occuparet. Verùm si uestrae copiae propè illum adductæ essent, aduersus eum resisterent.

Quod si propositum esset, Athenienses, ut de re aliqua noua diceretur, expectarem donec alij oratores, qui hic solent dicere, suam sententiam declarauissent: quia si mihi placeret, quod ab illis dictum esset, omnino tacerem: sin autem minus, tunc ipse conarer dicere quod sentio. Sed quoniam dicendum est de illis rebus, atq; deliberandum, de quibus saepe antea isti uerba fecerunt, ideo puto me, qui primus surrexerim, iurè ueniam consecuturum. nam si isti rectè antè consuluissent, nihil uos opus esset consulere. Primum itaq; Athenienses, animus deiiciendus non est in praesentibus malis, quantumuis res aduersæ esse uideantur. nam quod antea in illis pessimum fuit, id posthac in iisdem rebus uobis optimum erit. Quid igitur hoc est: quod propterea Athenienses res uestræ malo in loco posita sunt, quia non fecistis quæ uos facere decuisset. Nam sanè si omnia fecissetis, quæ uos decuisset facere, & tamen res malè haberent, nulla esset spes, fore aliquando meliores. Deinde cogitandum est illud, & quod ex alijs intelligitis, & uos ipsi probè notis, si memoria uultis repetere, quantas aliquando copias Lacedæmonij habuerunt: neque enim longum est tempus, quod factum est, cum uos nihil indignum uestra re publica, sed honestè & decenter omnia fecistis, bellum cum illis de iure uestro susceptum fortiter sustinentes. Quorsum igitur ista dico: ut intelligatis, Athenienses, accogitetis, nihil uobis esse formidandum, si uigilantes esse uolueritis: & si negligentes fueritis, uos non illud quod uultis, effecturos esse, exemplo illud uobis esse debet, quod tum robur Lacedæmoniorum superastis, propterea quod animum rebus attenderitis: & quod nunc propterea istius iniuria perturbamur, quia non curamus diligenter ea quæ decet. Quod si quis uestrum, Athenienses, existimat esse difficile superare Philippum, ac qui ita cogitat, magnam illius esse in hoc tempore potetiam, & nostram rem publicam multos amisisse, is rectè quidè existimat: hoc tamen consideret, uos aliquando habuisse, Athenienses, Pydnam, & Potidæam, & Methonen, & totam hanc regionem circumcirca nostram fuisse. Item plerasq; ex illis gentibus, quæ nunc cum illo sunt, suis legibus uixisse, ac liberos uixisse, & erga nos melius tunc fuisse affectas, quam erga illum. Quod si tum Philippus in ea sententia fuisset, ac statuisset esse difficile bellum gerere cum Atheniensibus, propterea quod tales haberent munitiones & propugnacula suæ regionis, cum socios non haberet, nihil eorum quæ iam fecit effecisset, neque tantam potentiam sibi comparasset. Sed nouit ille, Athenienses, ea omnia loca in medio sic esse posita, ut sint honoraria belli. Nam ita natura comparatum est, ut absentium negotia praesentibus cedant: & eorum qui negligentes sunt, ijs qui laborare & periclitari uolunt. atq; ille sanè hoc animo affectus omnia uicit ac habet. Quædam bello sibi adiunxit, quædam societate & amicitia sibi conciliauit. Etenim omnes homines iungere societatem, & bene affecti esse erga eos uolunt, quos uiderint esse instructos, & uelle ea facere quæ oportet. Quod si igitur Athenienses, etiam uos in ea sententia nunc esse uolueritis, quandoquidem antea non fuistis, & quisq; uestrum quantum opus est, & quantum potest se utilem uoluerit præbere reipublicæ ciuem, & citra omnem simulationem se ad res gerendas accingere, nempe ut is qui pecuniam habet, conferat: & is qui in florenti est ætate, miles fiat: breuiter, ut uerbo complectar omnia, si uestris

si uestris utilitatibus uolueritis inseruire, & quisq; uestrum sperare desierit, seipsum nihil facturum, sed alterum pro se facturum omnia, & uestra bona retinebitis, uolente Deo, & ea quæ per focordiam sunt amissa, recipietis, & illum merito afficietis supplicio. Non enim debetis existimare, ut Deo, sic etiam illi, præsentem rerum statum perpetuum esse, atq; fixum. nam est qui illum odio prosequatur, & qui metuat, Athenienses, & qui inuideat, etiam ex illis qui amici ei esse uidentur. Imò omnia quæ in alijs insunt hominibus, eadem etiam existimandum est in illis esse, qui cum eo faciunt. terrent tamen illa omnia, propterea quòd mutari nō possunt, propter uestram tarditatem & ignauitiam: quam etiam nunc omittere oportere existimo. Videte enim, Athenienses, hanc rem, quò intemperantiæ iste homo processerit, qui nullam nobis optionem relinquit alicuius rei gerendæ, aut manendi in ocio: imò minatur, & superbos (ut aiunt) effundit sermones. & non potest ijs cōtentus esse, quæ iam in suam potestatem redegit, sed semper aliquid præterea inuadit & occupat: & dum uos hæsitatis & sedetis, uos undiq; circumcirca cingit. Quando igitur, Athenienses, quando facietis ea quæ decet, cum quipiam acciderit mali: an hercule cum aliqua ingruet necessitas? At nunc quid sentiendum de ijs quæ acciderunt? Equidem, opinor, summam necessitatem ingenuis hominibus pudorem & uerecundiam cogitandi de rebus imponere. Vtrum uultis, obsecro uos, in foro obambulantes ista sciscitari, quid dicat noui: possit ne quicq; magis dici nouum quàm hominem Macedonem cum Atheniensibus bellum gerere, & res Græcorum administrare? Mortuus est Philippus: non hercule, sed ægrotat: quid hoc uestra interest: etenim si quid ei acciderit, confestim uos alium facietis Philippum, siquidem ita rebus diligentiam adhibere uolueritis. Non enim tam potens factus est Philippus suis uiribus, quàm uestra negligentia. Verum etiam illud, si quid ei acciderit, & fauerit uobis fortunæ successus, quæ semper melius nostra curauit, quàm nos curamus nosmetipsos. Et illud scitote, quòd si propè adfueritis, & res omnes adeò disturbatas curaueritis diligenter, uestro arbitratu omnia perficietis. Quemadmodum nunc autem affecti estis, præsertim cum nulla se offerat occasio, non poteritis Amphipolim recipere, propterea quòd incertis estis sententijs, pariter & apparatu. Sed quemadmodum oportet facere officium, si omnes alacres esse uolueritis, ut etiam decreuistis uos, & habetis uobis persuasum, dicere supersedebo. Qua autem ratione instituendus sit apparatus, per quem ego existimem uos talium rerum sollicitudine liberari posse, item de multitudi- ne, quanta opus sit, & de contributione pecuniarum, atque alijs quæ optima ac celerrimè comparanda esse mihi uidentur, de his rebus conabor dicere. Actantum Athenienses uos rogo, ut posteaquam omnia audieritis, iudicetis, & non antea me auertatis. Quod si statim ab initio uidebor alicui nouum & inauditum apparatus proferre, ut ne is putet, me res differre: non enim qui celeriter, & hodie dixerunt, potissimum ea locuti sunt quæ decet. neq; enim illa quæ iam acciderunt, præsentibus auxilijs aut copijs corrigere poterimus. Sed qui ostenderit, quis cōparandus sit apparatus, & quando, & unde, is manere poterit donec aut aliter statuentes bellum à nobis removeamus, aut hostes uincamus: hoc enim pacto nō amplius in posterum pateremur aliquid mali. Opinor itaq; hæc ego me posse dicere. nec impedio, si quis alius quippiam pollicetur se dicturum: atq; hæc magna est promissio. sed res iam ipsa declarabit, & uos ipsi iudices eritis. Primum itaq; Athenienses, ego dico comparandas esse quinquaginta triremes: deinde uos ipsos ita animis affectos esse, ut si opus fuerit, ipsi eas ingressi, nauigetis. Præterea dimidiatæ equitum parti triremes instituendas esse, quæ equos uehant, et multas naues uos iubeo adornare. Atq; has puto oportere appositas esse ad repentinam illam expeditionem, è sua regione in Pylas, & Chersonesum, & Olynthum, & quouis. Nā ei procul oportet ostendere, uos ex nimia ista negligētia, quemadmodum olim aiunt fecisse in Euboea, Haliartum, et postremo nuper in Pylas, ita fortassis hunc impetum facturi estis. neq; omnino, etiā si nō feceritis hoc, ut ego faciendum sentio, contemnendum est, uel propter metum (ut cū uiderit uos instructos esse, rescisset enim, sunt enim, sunt qui huic omnia renunciant, & sunt plures q̃ opus est) quiescat, uel his contemptis de improviso opprimatur, præsertim cum nihil impedimento sit, si tulerit occasio, quo minus uos in illius regionem nauigetis. Hæc sunt quæ ego puto ab omnibus oportere decerni, &

comparanda esse. Præterea existimo, Athenienses, uos aliquam comparare oportere manum, quæ continenter bellum gerat, & uexet Philippum. Ne mihi decem millia, neque bis decem millia peregrinos proferat aliquis, neque has subsidiarias copias demōstret: sed illa manus Reipublicæ sit, siue unum uos, siue plures, siue hunc siue illum delegeritis suffragiis uestris, ei obtemperent copiae, atque sequantur: atque isti com meatum dandum esse existimo. Sed quæ nam erit hæc manus, & quanta, & unde com meatum habebit, & quo pacto hæc poteritis efficere? ego dicam, & de singulis seorsim. Equidem peregrinos dico comparandos esse, & ut ne illud faciatis, quod sæpe iam uobis attulit damnum, dum omnia minora ducitis quam oportet: et cum in uestris decretis statuatis ea quæ maxima sunt ad agendum, tamē ne minima quidem perficitis. imō & parua efficiendo & suppeditando illis addite, quoad maiora esse uideantur. Dico itaque, in uniuersum duo millia hominū colligenda esse: ex his autē esse uolo Athenienses quingentos, ex quacunque tandem etate id uobis bonum esse uideatur: & hi militent certum tempus, & non longissimum, sed quā longum uobis uidetur esse honestum, ut alij interim alijs succedant. reliquos uolo esse peregrinos, & in his equites ducentos esse uolo, atque in his ad minimum Athenienses quinquaginta, qui perinde ut pedestres copiae militent, & his naues comparentur ad uehendos equos. Esto: quid præterea opus est? celeres triremes decem uos comparare oportet: his enim opus est, cum ille habeat classem. & uobis celeres sint triremes, ut tuto nostræ copiae nauigent. Vnde igitur his suppetet com eatu? hoc ego & dicam, & monstrabo uobis. Posteaquam demōstrauero quamobrem ego existimem, tantas copias satis esse, & ciues unā uelim militare, tum docebo hoc. Tantas propterea copias, Athenienses, contrahendas esse sentio, quod duobis iam nō liceat colligere copias, quæ cum illo præliū faciant: sed necesse est prædonū more bellū gerere, & initio hac ratione belli uti oportet. Quamobrem illas copias nō oportet nimium esse magnas: non enim stipendiū est, neque com eatu. nec omnino humiles esse oportet. Porro ciues interesse uolo, et unā nauigare, propterea quod etiam intelligo urbē habere peregrinas copias Corinthi, quarū Polystratus dux fuit, & Iphicrates, et Chabrias, et alij nonnulli: et uos ipsos unā militare. Nā audiui quod isti peregrini uobiscum coniuncti, & uos cū illis prælio uiceritis Lacedæmonios. Ex quo autē per se isti peregrini milites uobis bellū gerūt, uincunt amici & socij: atque hostes ipsi potētiores euaserūt, quam oportet. Et hi milites externi segnes ad bellū reipublicæ, ad Artabazū & quouis potius nauigāt, & capitaneus sequit: neque iniuria. nō enim imperator esse potest, qui nō soluit stipendiū. Quid ergo suadeo? huiusmodi occasiones adimēde sunt & duci, et militibus: & dandū stipendiū, & uestri ciues addendi sunt, ut quasi testes sint oculati illarū rerū quæ geruntur à ducibus. quandoquidē ita iam res administramus, ut deridiculi simus. Si quis enim interroget, Vos pacē agitis Athenienses? non hercle nos, sanē responderetis, sed bellū gerimus contra Philippum. Non delegistis ex uobis ipsis decem ordinū præfectos & duces, & tribunos militares, & duos præfectos equitum? quid igitur faciunt amplius quam unus homo, quē dimisistis ad bellū? reliqui pompam explent sacerdotum. Quemadmodum enim figuli statuas in foro luteas proponunt, sic uos suffragiis constituistis ordinum præfectos, & tribunos militares, non ad bellum gerendū, sed ad ambulandū in foro. Non ne enim, Athenienses, præfectos ordinum à uobis delectos esse, non ne præfectos equitū & imperatores à uobis oportuit esse constitutos, ut reuera illæ copię reipub. essent? Verū in Lemnum quidē iussu uestro præfectum equitum nauigare oportuit: Menelaum autē illis præesse, qui pro salute reipublicæ pugnāt. Nō dico hæc quod hominem accusem: sed illud dico, hunc oportuisse uestris suffragiis delectum esse, quisquis ille fuisset. Sed hæc fortassis rectē à me dici arbitramini. Sed quantum pecuniarū opus sit, & unde ea comparari possit, maximē cupis audire: quare hoc etiā expediā. Pecunię itaque sunt ipse com eatu, pro cibarijs militū, quæ solūmodo his copijs satis sint, statuo nonaginta talenta & aliquanto plus: decē nauib. celeribus cōstituo quadraginta talenta, hoc est, in singulas naues uiginti minas uno quoque mēse. Duob. uerō millib. militū totidē minas, ut singuli milites in mēsem pro cibarijs denas accipiāt drachmas. Denique si ducētis equitib. duodecim attribuantur talenta, satis erit ut singuli per mēsem tricenas accipiāt drachmas pro cibarijs.

Quod

Quòd si quis existimet, leue subsidium esse, ut militibus cibaria suppetant: is non rectè intelligit rem. At ego certò scio, si hoc ita factum fuerit, reliqua ipse exercitus suppeditabit ex bello, ita ut neminem Græcorum affligant, neque quenquam sociorum, ut plenum habeant stipendium. Atque ego libenter unà nauigabo, & paratus ero quiduis perpeti, si hæc ita se non habeant. Vnde igitur paranda pecunia erit, quam à uobis exigo, hoc iam nunc dicam

Rei pecuniariæ explicataratio.

Hæ sunt, Athenienses, pecuniæ, quas nos inuenire potuimus, præterea cum sententias decerneretis, ea quæ uobis uideantur decernite, ut non solū decretis & epistolis contra Philippū pugnemus, sed etiā re ipsa. Videmini autē mihi multo melius de hoc bello, & toto apparatu deliberaturi, si Athenienses, sitū eius regionis, contra quam bellū geretis, animo comprehenderitis: & si illud cogitabitis, Philippū multa conficere, propterea quòd uentos, tempora, & uicissitudines anni diligenter obseruat. Nam uel obseruatis Etesijs, uel hyeme, plerunque nostra inuadit, cum nos illuc peruenire non possumus. Quamobrē hæc uos animo perpendere oportet, & nō per auxilia bellum gerere (hac enim ratione amitteremus omnia) sed cōtinuo apparatu, & assiduīs copijs. Licet enim liberius copijs uti in Lēno, & Thaso, & Sciatho, & alijs in ea regione positis insulis, in quib. & portus, & frumentū, & illa omnia quæ sustentandis copijs necessaria sunt. Et facile erit obseruare anni tempus, in quo non difficile terram attingere, & uentorum uidere constantiā circa eandem regionē, et circum ostia ciuitatum oberrare, atq; ita deliberabit is qui istis de reb. uobis erit præfectus, & consiliū capiet ex ipso tempore, & quid facere opus sit, & quando exercitus educendus. Quæ uerò à uobis fieri oporteat, hæc sunt, quæ ego modò proposui, si has Athenienses feceritis res, & primū, quas dixi, suppeditaueritis pecunias: ita deinde etiam alia omnia cōparaueritis, pedites, triremes, equites, uniuersum exercitū certa lege cogetis in bello perdurare. Si enim uos ipsi pecuniarū questores dispensatoresq; fueritis, si rerum gestarū à ducibus uestris rationem petieritis, desinetis perpetuò de iisdem rebus consultare, & nihil amplius efficere, et propterea, Athenienses, spoliabitis illum maximis uectigalibus. Sed quæ nā illa sunt sumptibus sociorū uestrorum contra uos bellum gerit: & eos qui mare nauigant, misere affligit. Item quid amplius: uos ipsi extra periculū eritis, & non uexabimini: nec fiet, sicut alias factum est, quando in Lemnū & Imbrum Philippus irrupit, & ciues uestros captiuos abduxit: & ad Gerastum, onerarijs nauibus interceptis, innumerabilem pecuniam exegit: & postremò in Marathonē usq; perualit, & in nostra regione sacram triremē auxit: quo tempore uos nec ista impedire potuistis, nec ad illud tempus, quod cōstitueratis, auxiliū ferre. Verū Athenienses cur Panathenæa & Bacchanalia statis temporib. celebrantur, siue docti, siue idiote horum procurationē sortiti fuerint, in quæ tot insumitis pecunias, quot in nullā emissariam classem: & tanta coit hominum turba, ac tantus fit apparatus, quantus haud sciò an apud ullas nationes reperiatur. At emissariæ naues omnes semper alieno tempore soluūt, ut illa quæ Methonem, quæ Pagasas, quæ Potidæam nuper petiuit. quia omnia illa certa lege geruntur, & quisq; uestrum longè ante præsciuit, quis ludorum præfectus, quis exercitiarū magister ad tribus sit electus, quando & à quo celebranda sint: item quid habere, quid facere unumquēq; cōueniat, nihil indiscussum, nihil incertum illic relinquit. At in his reb. bellicis, & in apparatu indigesta, incerta, deprauata omnia. Itaq; mox ut audiuimus quippiā, classiū ordinamus præfectos, & hisce facultatē ferendæ conditionis damus: & de pecuniarū comparatione deliberamus. item postea fit senatuscōsultū, ut naues conscendāt inquilini, & hi qui extra urbem cōmorentur: deinde rursus ex his alios ingredi, alios egredi iubemus. Ita dum hæc producitis, & circa ista moramini, pereunt illa propter quæ nauigationē instituimus. tempus enim rerū gerendarū in apparando consumimus, occasiones autem rerum gerendarum non expectant nostram pigritiam & socordiam. Quas uerò nos copias existimamus interea tēporis nobis sufficere, hæc nihil posse efficere, re ipsa deprehenduntur. At ille eò audaciē euasit, ut Euboensibus huiusmodi iam scribat epistolas.

EPISTOLA. Ex his igitur, Athenienses, quæ iam recitata sunt, pleraq; uera sunt, id quod non oportebat, Verū si ad gratiam loqui oportet, quæcunq; oratione præter-

miserit quispiam, ut ne molestus sit auditoribus, eadē de rebus ipsis prætermittent. Sin autem gratia sermonis non fuerit consentanea rebus, detrimentū accipitur. Turpe est, Atheniēses, uos blandiri uobis ipsis, & omnia differendo difficilia factū, nihil facitis in tēpore. Et hoc turpe est, quod neq; intelligere potestis eos qui rectē uolunt bellū administrare, non oportere sequi res, sed anteuertere. Ac planē fit eodē modo, quemadmodum iudicet quispiā ducem debere præesse copijs, ita etiā existimandū est bonos consiliarios debere præesse rebus, ut quęcūq; illis uisa fuerint, ea gerant, et nō cogant quęlibet persequi. At uos Atheniēses, maximas quidē omnīū copias habetis: triremes, pedites, equites, pecuniarū redditus: hisce tamē omnib. usq; in hodiernum diē nullo tempore rectē usi estis, & nihil tamē uobis defuit: ac quēadmodū barbari pugnant, sic uos bellū geritis cū Philippo. etenim is qui ex illis est uulneratus, semper uulnus habet, & si aliqua ex parte percusserit quispiā, illuc aduolāt manus. Ceterū opponere se, aut ē regiōe puidere, neq; nouit, neq; uult. sic uos si audiueritis Philippū esse in Chersoneso, decernitis ut illuc auxilia mittāt: sin autē Pylis sit Philippus, eadē auxilia decernitis: si alibi, simul cursitatis fursū ac deorsū, & planē ab illo gubernamini: nec quidquā decernitis, quod in negocijs bellicis uobis utile sit. nec de pecunijs antē quidq; despiciatis, q̄ audiueritis uel factum esse aliquid, uel fieri. Atq; hoc fortasse licuisset facere: nunc autem ad summū ista peruenerunt, proinde non amplius datur occasio faciendi. Sed, Atheniēses, mihi Deus quispiā uidetur motus esse dedecore illarū rerū, quę pro repub. gerantur, & propterea tantum studiū rerū gerendarū immisisse Philippo. si enim uellet quiescere, contentus ijs reb. quas occupauit antea, & in suam potestatē redegit, & nihil amplius ageret, id nōnullis uestrūm mihi uidetur satis fore, quamobrē publicē dedecore, et ignauia, et omni turpitudine digni existimaremur. Nūc uerō quia semper aliquid molit, & plura appetit, fortasse excitaret uos, si modō planē uobis ipsis non diffideretis. Atq; equidem miror, neminē uestrūm cogitare, Atheniēses, aut memoria secum repetere initiū quidem belli institutum fuisse ad uindicandū Philippum: & nunc finē eiusmodi esse, ut metuēdum sit, ne quid malī à Philippo nobis inferatur. Ceterū sanē perspicuū est, quod nō sustinebit Philippus, nisi eum quispiā impediāt. Hoccine expectabimus? & si diuiseritis uacuas naues, unā cum spe uobis à quopiā facta, putatis ne omnia benē habere? non egrediemur? nōne ipsi modō cum parte aliqua nostrorū militū egressi sumus, etiāsi antea nunquā? nōne in illius regionē traieciemus? quō igit, dicat aliquis, appellemus? Reperiet, Atheniēses, ipsum bellū, res illius se infirmas, si modō adgrediamur. At si domi manebimus, & audiemus oratores se mutuis cōuicijs & criminationib. conscindere, nunq; quidquā à nobis geretur illarū rerū, quas decet fieri. Cū etenim, opinor, pars aliqua ciuitatis emissā fuerit, etiāsi tota ciuitas nō adsit, tū & deorū beneuolentia, & fortunę successus nos adiuuāt. Cum autē emisertis ducē, et inane feceritis senatusconsultū, & magnā ex hoc loco spem conceperitis, nihil fiet eorū quę par est fieri. imō & hostes huiusmodi classē irrident, et focj uestri emoriunt timore. neq; enim fieri potest, ut unus uir unq; illa omnia possit uobis cōficere, quę uos cupitis. Promittere tamē, & dicere, hunc uel illū accusare, licebit. Atq; hisce de causis res uestre intereunt. Cum enim & ille dux qui miseris præest militibus, quib. stipendia numerata non sunt, superatus fuerit, & facile apud uos hīc mentiantur alij de rebus ab illo gestis: cum etiā uos ex ijs quę audiueritis, quiduis facile decernatis, quid expectare oportet? Quō nam igitur pacto hęc desinent? si uos, Atheniēses, eosdē & milites esse uolueritis, & testes capitaneorū uestrorum, & ubi domū reuersi fuerint, etiam iudices esse rationum. nō enim modō uos uestra decet audire absentes, uerum etiā præsentēs corā intueri. Nunc autē eō impudētia uenit, ut singuli duces sepius apud uos capitis iudiciū subeāt: nemo uerō ex omnibus ne semel quidē cōcertare de uita cum hostibus audeat. ita potius plagiariorū ac furum more cupiunt mori, quā honestam oppetere mortē. Improbi est, iudicio damnatum interire: ducis autem, pugnādo cum hostib. strenuē, occumbere. Præterea alij uestrūm ociose inambulantes, dictitant Philippū unā cum Lacedæmonijs meditari de Thebanorū euersione, & respublicas uelle disturbare: alij dicunt Philippū legatos misisse ad regem Persarum: nonnulli etiā in Illyrio eum ciuitates munire: atq; ita alij alia fingimus inter ambulandū. Equidem, Atheniē-

Athenienses, hercule opinor illū ebriū esse magnitudine rerum gestarū, & huiusmodi multa ipsum in animo sibi fingere, & somniare, presertim cū uideat neminē esse à quo impediatur. & cum adeo elatus sit rebus hactenus gestis, attamen hercle nō existimo eū uelle adeo agere aperte omnia, ut stultissimi nostrorū hominū in telligāt, quid ipse facturū sit. stultissimi em̄ sunt, qui tales sermones effutiūt. Verū si his omīssis illud animaduertamus, q̄ homo inimicus, & uestra eripit uobis, & lōgo tēpore iniuriā fecit, reperiēmus contra nos facta esse quaecunq; unq̄ sperauimus quēquam pro nobis esse facturū, & ea quę restāt, in nobismetipsis posita esse. Quod si iā nō uoluerimus istic cū illo belligerari, cogemur fortassis hīc illud facere. si inq̄ hęc probē intelligamus, & de cernemus ea quę decet, & à uanis rumorib. eritis liberati. Nō enim cuiusmodi tandē futura sint deliberare oportet, sed probē illud scire, res fore in pessimo loco, nisi rebus animū intēderitis, & facere ea uolueritis, quę decet. Quātū aut̄ ad me pertinet, nunq̄ aliās animū induxi uobis in ulla re adulari, quā nō persuasum habere uobis utilē fore. Sic in hoc tēpore etiā quęcūq; cognita haberē, ea omnia simpliciter nihil prētermittēdo libere dixi. Equidē uellē, ut quēadmodū ego scio uobis utile esse, ut optima audiat, sic etiam scire utile fore ei qui optima dixerit: multo enim libentius dicerem. nūc uerō tamen si incertū sit, in quā partē hęc sitis accepturi: tamen propterea uolui hęc dicere, q̄ scire si ista feceritis, uobis utilia fore. Et utinā ea sentētia uincat quę omnib. futura est utilis.

DEMOSTHENIS PHILIPPICA

secunda, eodem interprete.

ARGVMENTVM EX LIBANIO.

Hortatur hac oratione Atheniēses orator, ut & hostē suspicentur esse Philippū, et paci nō nimīū fidant, sed excitētur & intendāt animū rebus, et se instruāt ad bellū. Dicit enim insidiari & Atheniensibus, et omnibus Græcis Philippū: & hoc eū perfecturū esse, uel ipsius testimonio cōuincit. Ad hęc pollicetur se etiam resposā daturū legatis, qui à Philippo ueniāt, si dubitēt Atheniēses, quemadmodū eis resposāderi oporteat. Vnde uerō isti legati, & de quib. reb. mittātur, in hac quidē oratiōe nō exprimitur. Intelligi autē poterit ex Philippicis historiis. Per enim illud tēpus legatos misit Philippus ad Atheniēses, qui eos accusarēt quod eū temere criminātur apud Græcos, quasi multa et magna ipsis polliceretur, & nihil pręstaret. Neq; enim pollicitū esse quidquā dicit, neq; nō pręstuisse. Atq; de his reb. uti se purgēt Atheniēses, postulat Philippus. Misere etiā unā cum Philippo & Argui & Messenij legatos Athenas, qui & ipsi populum reprehenderent, propterea quod bene affectus populus esset, & cōspiraret cū Lacedæmoniis, qui Peloponnesum subiugarunt: sibi autem qui pro libertate belligerātur, repugnēt. Perplexi itaq; sunt Atheniēses, quēadmodū & Philippo et ciuitatibus resposāderāt: propterea quod se fauere Lacedæmoniis prætēdāt, & quod oderint & suspectā habeāt Argiuorū & Messeniorū cōiurationē cū Philippo: nō tamē possūt pronūciare, rectē Lacedæmonios facere. Philippo autē ita resposū, se esse frustratos illa spe, quā illis fecisset, ut nūc uideātur ab illo esse decepti. Neq; enim in epistolis Philippus alīquam pollicitationē expressit, neq; per suos legatos ullā fecit: sed erant nōnulli Atheniēses, qui populū in spē erigerēt, quod Philippus & Phocēses esset cōseruaturus, & Thebanorū uindicaturus iniuriā. Quamobrē Demosthenes horū memor promissorū, promittit se responsurū legatis. Postremo addit æquū esse, ut illis qui se difficiles prębuerunt, respondendi uices imponderentur, quos populo etiam imposuisse inquit, & Pylas aperuisse Philippo. Sed hęc in Aeschinem obscure dicuntur. Pręparat enim in eum, ut aiunt, accusationem de non rectē obita legatione, quam postea contra illum instituit, cum hīc ipsum antea apud Atheniēses criminatus esset.

Quoties, Atheniēses, uerba fiunt de his reb. quas agitatur Philippus, & quas contra factam pacem assidue molitur, toties quę pro uobis dicuntur, ea & recta esse uideo, & humanitatis plena: omnes etiā qui Philippum accusant, uidentur ea semper dicere, quę oportet: tamen nihil ferē omniū fit, quę opus est fieri, aut quamobrē hęc sit operæ precīū audire. Imò in eum iam locum summa rerum est adducta, ut quanto magis quispiam, & apertius ostenderit Philippum & pacem, quam fecit nobiscum, uiolare, & insidiari omnibus Græcis, tanto difficilīus sit consulere quid facere oporteat. In causa est, Atheniēses, quod omnes qui per iniuriā alterius sua augere uolūt, hoc re ac factis, non uerbis inhibere oportet. Primū nos oratores ab his cauemus, & dicere sententias, & dare consilium propter odium contra uos recusamus: tantum illa quę molitur Philippus, quā periculosa, & quā ardua sint, recensemus. Deinde uos qui estis auditores, melius

Philippo comparati estis, ut & ipsi rectè loqui possitis, & loquentem aliū intelligere: quemadmodum uerò cohercere illū possitis, ne illa faciat quæ iam molitur, in ea re omnino segnes estis. Quamobrè illa uobis necessariò usu uenit res, & fortasse meritò, ut in quib. rebus ambo uersamini, & quas ambo elaboratis, hæ res alteri melius habeant quàm alteris. ille enim præclaras res gerit, uos autè præclaras habetis orationes. Quod si etiamnum uobis est satis, ut ueriora dicantur, facile est, & nullo opus labore: sin autè ut præsentēs calamitates amoueatis, uidere oportet, & ut clàm nobis posthac longius progredi non possit, & ut non aliqua uis inualescat imperij, cui resistere non poterimus: haud eadē ratio consultandi est, quæ aliàs fuit. Sed & oratores omnes, & uos auditores optima & salutaria facilimis & iucundissimis anteferre oportet. Quare si quis, Athenienses, ocioso animo est, quoties cōsiderat quantus iam sit, & quæ multarum gentium dominus sit Philippus, atque id putat nullum periculū adferre reipublicæ, neque contra uos hæc omnia comparari, uehemēter admiror. & orare pariter uos omnes uolo, ut breuiter meas rationes audiat, propter quas mihi uenit in mentem contraria omnia expectare, & propter quas ego Philippū hostem esse existimo: ut si ego melius ceteris prouidere uidear, mihi obtemperetis: sin autem hi qui bono animo sunt, & Philippo confidunt, illis assentiamini. Ego itaque, Athenienses, mecū cogito, quæ Philippus primū post factam pacem suo imperio adiecerit, Pylas, & Phocesium regionem. Quid ergo? quò pacto his usus est: quæ Thebanis utilia essent, maluit facere, quàm quæ reipublice nostræ. Quid ita? quoniam ad amplificationē suarū rerum, ut opinor, & ad redigendum omnia in suam potestatem, omnes suas rationes contulerat, & nō ad pacem, neque ad tranquillitatem, aut ullam rem honestam: quod ille certò sciret, se nihil posse huiusmodi aut nostræ ciuitati, aut nostris moribus ostendere, aut etiam facere, à quo uos persuasi propter priuatam utilitatem, ut nonnullos Græcorum illi obijceretis: sed potius habentes rationem æquitatis, & eam turpitudinem, quæ in ipsa re erat, effugiētes, & omnia quæ par erat prospiciētes, unanimiter sibi resisteretis, si quid huiusmodi moliri uoluisset, nō secus ac si cum illo bellū gereretis. At Thebanos, id quod euenit, arbitrabatur propter priuatas utilitates reliqua neglecturos esse, & secum ut uoluisset, facturos esse: nec contraria studia sectaturos, aut prohibituos se: imò etiam, si iussisset, secum arma sumpturos. & hodie eandem ob causam Messenios & Argiuos benignè tractat, id quod summum de uobis encomium est. Ex his enim rebus patefactum est, nos solos omnia communia Græcorum iura pro nullo lucro esse neglecturos, nec unquā beneuolentiam erga Græcos uel ulla gratia, uel utilitate commutatuos. Non iniuria hæc de uobis ita statuit Philippus, & aliter longè de Argiuis atque Thebanis: quia in re non solum respexit fortunam, uerum etiam quæ longè antea fuerunt, ea memoria repetiuit. Nam inuenit, ut opinor, & audit, maiores uestros reliquis Græcis imperare posse, si regi ipsi subiecti esse noluisissent, non solum nō sustinuisse eiusmodi orationem audire, cum istorum antecessor Alexander uenisset, & hæc ipsis publicè proposuisset: uerum etiam maluisse & ipsam urbē deserere, & quiduis perpeti potius: atque deinceps ea fecisse, quæ omnes quidem semper expetunt laudare, dignè tamen adhuc nemo celebrare potuit. Quamobrem & ego rectè ista prætermittam. sunt enim maiora illorum facinora, quàm ut quicquam oratione consequi possit. Cōtrà Thebanorum maiores & Argiuorum, partim cum illo barbaro militauisse, partim Barbaro nunquā restituisse. sciuit igitur utrosque priuatam utilitatem amplexuros, & nō cogitatuos id quod communiter utile esset omnibus Græcis. Quamobrem ita statuit, si uos haberet amicos, propter honesta habiturū esse: at si illis se iungeret, habituros socios suæ cupiditati: propterea illos potius quàm uos & olim et hodie amicos delegit. Non enim quia uideat plures illis esse triremes, quàm uobis: nec quia imperium aliquot in locis mediterraneis inuenerit, & ab illo altero, quod maritimum est, uel ab emporijs se cōtinuerit, nec quia oblitus fuerit illorum sermonū aut promissorū, propter quæ pacem obtinuit. At hercule aliquis dicat, hæc Philippum omnia sciuisse, nec propter immanem cupiditatem suam, nec propter ea quæ ego iam ei obijcio, tunc ista fecisse: sed quia meliores existimaret Thebanos, quàm uos. at hūc uel solū sermonem omniū iam ei proponere nō licet. Nā qui Messeniorū urbē Lacedæmonijs relinquendā uoluit, quò na pacto is Orchomenō & Coroneā tradēdo Thebanis

con-

cōtendat se id fecisse propterea, quod rectè fecisse uideat. At hercle coactus est facere: nam hoc reliquum est, ut præter spem in medio equitum Thessalorū, & Thebanorum peditum comprehensus, ista permisit Thebanis. pulchrè, si dis placet. Igitur dicūt fore, ut ipse Thebanos habeat suspectos, & nonnulli falsim rumores dissemināt, quod E-lateam sit muniturus Philippus. At facturus est ista: & quantum ego intelligo, non o-mittet: non tamē cum Messenijs & Argiuis Lacedæmonios est inuasurus, sed peregrī-nos milites immittit, & pecunias curat: & cōstat, eū magnas copias habere. Ergo The-banorum hostes Lacedæmonios perdit: & Phocēses, quos ipse antea perdidit, nūc ser-uat. & quis obsecro ista crederet? Nam ego nō arbitror Philippū, etiāsi in initio coactus fecit, aut etiāsi Thebanos nunc reiecit, illorū hostibus perpetuò restitutorū esse. Imò ex ijs quæ nunc agit, certū est illa eum de industria fecisse: ex omnibus uerò rebus, modò quis rectè consideret, planū erit, omnia Philippū aduersus rempub. moliri hoc appara-tur. & hoc qdāmodo nunc ei necessariò contingit (ita enim statuīte) uult imperare Phi-lippus. In hac re solos uos putat sibi aduersarios fore. iā lōgo tēpore insultat, & eius rei optime sibi cōsciū est. Nostris enim, si uti illorū opera potest, omnia salua relinquit. si em̄ Amphipolim & Potidæā dereliquisset, nō se domi tutò manere posse existimasset. utrumq; enim sciuit, & se uobis insidiari, & uos id olfacere. Et quia putat uos sapienter facere, ideo iurè arbitratur se à uobis odio haberi: atq; ideo metuebat, si occasionē cepis-setis, ne aliquid pateret mali, nisi inferēdo uos anteuerisset. Propterea expergefactus est, & suos conatus in rēpub. nostrā conuertit: obseruat nonnullos ex Thebanis & Pe-loponnensibus, qui ea uolunt quæ ipse uult, quos propter immoderatam cupiditatem putat contentos fore rebus præsentibus, & propter ingenij stoliditatem nihil in poste-rum prouisuros. Ac sanè uel mediocriter sapiētes, manifesta exempla uidere possunt, quæ etiam mihi euenit ut apud Messenios cōmemorarem, & Argiuos: & fortasse me-lius est, eadem me apud uos recensere. Quam enim putatis, inquam, Messenij, egrè au-dituros fuisse Olynthios, si per ea tempora quispiam contra Philippū dixisset, quan-do Anthemuntem ipsis relinqueret, quam omnes Macedonia reges antea sibi uēdica-uerant: Potidæam præterea dedit Atheniensium colonis eiectis, & inimicitias contra uos ipsos suscepit, & regionem illis fruendam dedit, & utendam. Num putassetis sanè, ut tantas calamitates paterentur: aut cuiquam dicenti credidissent: nō putassetis sanè. Sed tamē, inquam ego, qui iam exiguo tempore aliena fruentur, urbe sua perpetuò ab illo spoliabuntur, per summam turpitudinem eiecti: non modò uicti, uerum etiam à se inuicem proditi. Non enim tyrannorum nimiae familiaritates, tutę reipublicę sunt. Et quid Thessalis euenit: num putatis, inquam, cum horum tyrannos eiiceret, & Nicęam & Magnesiam redderet, eos sperasse unquam fore, ut is qui iam est apud eos, decem-uiratus constitueretur: aut credidissent, eum qui Pylæam restituit, suos redditus ac ue-ctigalia erepturum: non sunt hæc. atqui hæc euenisse, uel omnibus perspicuum est. Et uos dantem & multum pollicentem obseruatīs Philippum: quoniam autem fefellit iam, & uos frustra habuit, si sapitis, nolite Philippum intueri. Et hercle, inquam ego, uaria sunt inuenta ciuitatibus ad custodiam & conseruationem, ut ualla, & muri, & fossæ, & alia quæ his similia sunt. atq; hæc omnia manibus effecta sunt, & magnis sum-ptibus egent. Vnum tamē commune propugnaculum in se habet natura sapientum, quod cum omnibus bonum & salutare existit, tum præcipuè populis liberis contra ty-rannos bonum & salutare propugnaculum est. Quid igitur hoc est? Diffidentia. hanc obseruate, hanc retinete. si eam retineatis, nihil uobis accidet mali. Quid igitur, inquā, quæritis: libertatem: nōne uidetis Philippum habere uel alienissimas ab hac appel-lationes? Rex enim & omnis tyrannus inimicus est libertati, & legibus aduersatur. An non animaduertitis, inquam, quemadmodum dū bello liberari uultis, dominum ade-pti sitis: Hæc cum illi audiuisent, & tumultuarentur, propterea quod illa uera diceren-tur, & rursus quamuis ijdem multos alios sermones ex legatis & ex me ipso audiuis-sent præsentē: nihilo tamen minus, quantū uidetur, ab amicitia Philippi cauebāt, neq; ab illius promissis. Et illud nō est absurdū, si Messenij & nōnulli Peloponnesiū præ-ter ea quæ ratione optima esse uiderentur, aliquid sint facturi: sed uos ipsi qui & intelli-gentes estis, & quotidie ex uestris oratorib. auditis insidias uobis fieri, et uos muris ual-lari,

lari, propterea quod nihil haecenus fecistis, illa omnia quantum mihi uidetur, praeter sententiam uobis eueniet. adeo momentanea uoluptas & otium plus possunt apud uos, quam id quod in posterum utile erit reipub. Sed de his quae uobis sunt facienda inter uos ipsos deliberabitis postmodum, si sapiatis. Ea uero quae uos legatis respondere oportet, si modo id quod honestum est decernatis, iam deinceps commemorabo. Aequum itaque esset Athenienses, ipsos qui, has pollicitationes attulerunt, propter quas adducti estis, ut pacem faceretis, in ius uocare. neque enim unquam pacem facere legatos sultumisset: neque uos, sat scio, belligerare desissetis, si existimassetis Philippum adepta pace talia conaturum. At erant tum haec illa quae dicebantur ab his multum remota: quin & alios rursus uocare aequum esset, quos nam? illos, quos cum ego iam facta pace a postrema legatione, quae causa iureiurandi instituta fuit, reuersus sensissem uestram urbem fefellisse, quos etiam tum praedicebam & obtestabar, & non permittebam uti proderent Pylas, aut Phocenses, qui dicebant me, quia aquam biberem, molestum & morosum hominem esse. Philippum praeterea, quidquid uos optassetis, si uenisset, facturum esse: item Thesbias & Plateas esse muniturum: fore etiam, ut Thebanos arceret ab iniuria, ac Chersonesum suis sumptibus perfoderet: denique uti uobis Euboiam & Oropum pro Amphipoli redderet. Nam haec omnia certo scio, uos hic recordari dicta esse in hoc suggestu. quamquam facile obliuiscamini eorum qui uobis iniuriam faciunt: & quod est omnium turpissimum, propterea etiam decreuistis, hanc eandem partem posteris uestris sperandam esse. ita plane seducti fuistis. Quorsum igitur nunc haec dico? & cur puto istos oportere in ius uocare? Equidem apud uos libere uerum dicam, & nihil celabo. non ut in reprehensionem adductus uerba apud uos faciam mei purgandi causa: & illis qui ab initio mecum contenderunt, nouam praebam occasionem rursus aliquid capiendi a Philippo, neque ut frustra nugando tempus consumam: sed ita statuo, uos aliquando magis quam nunc, ea quae a Philippo geruntur aegre laturos esse. Res enim uideo eodem tendere. & quamquam nolim hic recte conijcere, tamen metuo ne hoc iam nimium prope sit. Quamobrem cum non amplius facultas uobis sit ista negligere, neque audiat uel me, uel alium quemuis (quod ista tandem ad uos ueniet) sed cum ipsi uideatis & omnia, et recte intelligatis, iratos & commotos uos fore existimo. Ac metuo, ne, cum legati uestri tacuerint, propterea quod scirent se pecuniam accepisse, eueniat ijs qui id quod perperam factum est per illos emendare uoluerint, ut uestram indignationem incurrant. Video enim, ut plurimum quosdam iram suam exercere non in authores malorum, sed in eos qui maxime expositi iniurijs sunt. Dum igitur adhuc haerent & consistunt res, & dum alij alios adhuc audiunt, uolo unumquemque uestrum, etsi probe intelligentem, tamen commonefacere. Quis ille fuit, qui uobis sua sit, ut Phocenses & Thermopylas defereretis: quorum locorum si ille compos factus esset, & in Atticam & in Peloponnesum uiam sibi patefecisset, ut neque de iure, neque de rebus externis uobis consultandi relicta esset potestas: sed cogitandi potius, quemadmodum uestram regionem defenderetis, & bellum ab Attica auerteretis, quod unum quemque uestrum moerore afficit cum uenerit, id quod illo tempore factum fuit. Nam si tum uos illusi non fuissetis, nihil iam reipub. esset negotij. Neque enim sane nauibus superior Philippus, classe in Atticam uenisset unquam, neque pedestri itinere ultra Pylas atque Phocenses unquam euasisset: sed uel id quod erat aequum fecisset, uel se in otio continuisset, uel simili implicatus bello fuisset, propter quod tum antea pacem concupiuit. Atque haec monendi quidem gratia nunc satis dicta sunt: ut uero ista nimis exacte excutiantur, id dii omnes prohibeant. Neminem enim equidem uelim, etiam si dignus sit ut intereat, cum communi omnium ciuium periculo ac damno interire.

DEMOSTHENIS PHILIPPICA

tertia, eodem interprete.

ARGUMENTUM, EX LIBANIO.

Simplex est huius orationis argumentum. nam quia Philippus uerbis quidem pacem seruabat, re ipsa autem plurimum nocebat, ideo dat consilium Atheniensibus orator, ut expergiscantur, & regem propulsent: quoniam & ipsis magnum periculum impendat, & omnibus Graecis.

QVAN-

VAN QVAM, Athenienses, crebra hic mentio penè in singulis concio-
 nibus fiat de eo quod Philippus, postq̃ pacē fecit uobiscū, nō modò uo-
 bis, sed etiam alijs Græcis insultet: & quanquam id quod certò scio, in
 ea sententia omnes sint, etiamsi non faciūt, & illa dicere & facere omnes
 oportere, per quā & desinet insultare Philippus, & pœnas det: tamen in
 eum locum omnia uenisse, & ita proiecta esse uideo, ut metuam ne dicere quidem mo-
 lestum sit, tamen uerum, etiamsi omnes qui hunc in locum solent ascendere, & dice-
 re, ea uellent & uos decernere, suffragijs uestris, propter quā res in pessimo loco es-
 sent futuræ: non credo in peiori loco esse posse, quā sint in hoc tempore. Ac mul-
 tæ forsitan sunt causæ, quamobrem ita res eo loco uersentur, nec propter unam & alte-
 ram causam res in eum locum sunt adductæ: præcipuè uerò, si rem bene considerabitis,
 reperietis id accidere propter istos qui potius ea loquuntur pro concionibus, quā uo-
 bis sunt grata, quā quæ reipublice sunt utilia. Quorum nonnulli, Athenienses, in qui-
 bus rebus excellunt & aliquid possunt, has res ita obseruant, ut nullā rationē habeant
 rerum futurarū, & propterea uos etiā habere non putent. Alij aut̃ dum magistratus ac-
 cusant, & calumniantur, nihil aliud quærūt, quā ut ciuitas de seipsa supplicium sumat,
 eaq̃ in re multū opere ponat. & ut interea Philippus possit & dicere, & facere quæcun-
 que uelit: quæ cōsuetudo atq̃ ratio gerēdæ reip. tametsi uobis sit usitata, tamen est cau-
 sa tumultus, & multorū malorū origo. Quare uos oro Athenienses, ut si quid liberius
 dixerō, attamen uerè, non propterea mihi succenseatis. Nam ita cogitate, uos in alijs
 quidē omnibus locis libertatē orationis adeò uelle cōmunē esse omnibus qui in rep.
 uersantur, ut & peregrinis hominib. & seruis eam in dicendo permittatis (etenim licet
 uidere apud uos uernas maiori cum licentiā quiduis dicere, quā faciant ciues quarū-
 dam ciuitatū) e curia aut̃ hanc dicendi libertatē omnino sustulistis. Et quia libenter au-
 ditis illa quæ aliquā adferunt uoluptatē, ideo factū est, ut in cōcionib. aures uestras de-
 mulceant oratores, ac uobis adulentur: in rebus uerò gerēdis & expediendis negocijs
 de summa reipub. periclitemini. Itaq̃ si etiā nunc hoc pacto estis affecti, nihil habeo
 quod dicā: sin autē illa citra adulationē uultis audire quæ reipub. sunt utilia, dicā libe-
 ter. Et quanq̃ res in malo loco uersentur, & multa hæcenus sint neglecta: tamē si uos
 facere uestrum officiū posthac uolueritis, licebit omnia ista castigare. Et fortasse quod
 dicam præter opinionē omnium erit, tamē uerum. quod hæcenus in rebus uestris pes-
 simum fuit, id optimū erit in posterum. Quid igitur hoc est: propterea res positæ sunt
 in pessimo loco, quia hæcenus neq̃ in paruis, neq̃ in magnis reb. fecistis officiū. Nam
 sanè si omnia fecissetis quæ uos facere oportuisset, & nihilominus res essent in malo
 loco positæ, nulla esset spes amplius fore meliorē rerum statū. nunc autē uestram igna-
 uiam & negligentia uicit Philippus, ciuitatē non uicit: neq̃ uos estis uicti, imò ne mo-
 ti quidē. Quamobrem si omnes fatemur, & inferre bellū reipub. Philippum, & pacem
 uiolare, nihil aliud oratorē dicere hic oportebat, & consulere, quā ut illum quā mi-
 nimo nostro malo, & quā facili mē repellamus. Sed quoniā nonnulli adeò absurdas
 sententias habent, ut cum uestras occupet urbes Philippus, & multa uobis eripiat, de-
 niq̃ omnes idem homines uexet, tamen patiantur eos qui in concionibus sæpenume-
 ro dicunt, uos esse istos qui bellū moueant. idcirco ista obseruare oportet, atq̃ corrige-
 re. Nam periculum est, ne is qui aliquando feret legē, et consulat resistendū esse Philip-
 po, in suspicionem ueniat, quasi ipse bellū mouere uoluisset. Itaq̃ ego illud in primis di-
 cam, & ita agā uobiscū, uelitis ne penes uos esse, ut de bello loquamur & de pace, nec
 ne. Itaq̃ si pacē impetrare possumus reipublicæ, & id uobis est in manu, ut hinc initiū
 dicendi faciā: ego equidē de pace agendum esse censeo, & puto æquū esse, ut de his re-
 bus proponat orator, & his rebus studeat, cum nullo utatur fuco. sin autē alius sit qui
 arma in manu habeat, & maximas apud se copias, & pacē nomine profiteatur, re tamē
 ipsa contra nos bellum gerat, quid aliud restat, nisi ut armis nos defendamus? At si uul-
 tis & uos oratione prætexere pacē, ut ille facit, nō repugno. ueruntamen si quis eam pa-
 cem existimet, per quā omnib. occupatis locis tandem uenturus ad nos sit: is primum
 insanit: deinde dicit, illi per uos licere, non uobis per illum, quiescere: hoc est, Philippū
 omnibus pecunijs quas expendit, hoc unum comparare, ut uobis inferat bellum, &

KK sibi

sibi à uobis nullū inferatur. Atqui si tātis per expectabimus, dum bellum se contra uos gerere fateatur, omniū malorum stultissimī sumus. Nunq̃ enim dicit Philippus, se in Atticam & Piræum esse uenturū, si modò licet ex illis facere cōiecturas, quę in alios ante patrauit. Nam Olynthiis cum quadraginta ab urbe stadiis abesset, denūciauit, duorum alterum necessarium esse: uel ipsos in Olyntho habitare nō posse, uel se in Macedonia: omni reliquo tempore, si quis eum hisce de rebus insimulasset, irascebatur, & legatos mittebat, per quos excusaretur. Idem Phocensibus fecit, ad quos ueniebat ut ad socios & amicos. Et erant legati Phocensium, qui ipsum comitarētur. & multi apud nos contendebant, non fore Thebanis utilem illius aduentū. Præterea nuper Pheras occipauit, cum in Thessaliam, ut amicus & socius esset ingressus. Et in summa, miseris Orientis dixit, se propter beneuolentiā præsidium misisse in urbem, quod illos tutaretur. Se enim audire, quod laborēt discordia, & inter se dissentiant. Pertinere autē ad socios & ueros amicos, in huiusmodi temporibus adesse reipub. Sed putatis ne illum qui circumuenire potius quā bellū indicere, & armis cogere instituit eos, tametsi nullam ei calamitatē inferre potuissent, tamen forsan potuissent providere, ne quam ipsi calamitatē acciperent: putatis ne, inquā, bellū uobis indicturū esse, præsertim cum expectet ut uos ultro decipiāmini: nunquā putādum est. Etenim stolidissimus omniū esset Philippus mortalium, si uobis fecisset iniuriam, & nō dissimularetis eam, sed alios quosdā accusaretis, & condemnare uelletis: si ipse illam mutuam inter uos discordiā & contentionem dissolueret, & iuberet contra seipsum expeditionē parare, & dicendi facultatē non concederet ijs quibus ipse dat pecuniam. Quare factū est, uti uos decipiant oratores, cum dicunt Philippum non bellū gerere contra rempub. Nam per deos immortales, quis nam est omniū, si modò sapiat, qui ex uerbis potius quā rebus ipsis bellū ac pacem esse existimet: nemo sanē. quin iam Philippus statim ab initio post factā pacem, cum Diopithes nondū imperator esset electus, nec illi qui modò Chersonesum tenet, à uobis dimissi essent, Serreū & Doriscum munitiones occupauit, & ex Serriana munitione præsidium deiecit, & de sacro mōte nostros milites expulit, quos noster imperator ibi reliquerat. Sed quid fecit Philippus, cum ista faceret? pacem enim iurauerat. Ac nemo dicat mihi, Quid istuc est, quid istud ad rēp. pertinet? Si enim hæc parua sunt, uel nihil ad uos pertinet, superflua hæc oratio est. Nam siue quis religionē & æquitatē in re parua, siue in magna uiolauerit, id eandē uim habet. Sed age, cum milites in Chersonesum mittit, quam regionē rex ipse & omnes Græci uestra esse decreuerunt: & cū aperte auxilia mittit & exscribit, quid obsecro facit Philippus? Dicit ille quidem se bellum uobis non inferre: at ego quoniā hæc eum uideo facere, tantū abest ut fatear eum pacem seruare, ut palam prædicem, & illum pacem uiolasse, & bellum uobis inferre, propterea quod & Megaras inuadit, & in Eubœa regnum constituat, & modò in Thraciam tendat, & quę in Peloponneso sunt diripiat, & nihil non armis & copiis gerat. Nisi etiam eos pacem colere dicetis, qui omnes machinas intendūt, donec eas iam incenibus admoveant: sed nō dicetis. Nam qui ea facit, & instituit ac cōparat, quibus me capiat, is mihi hostis est, etiam si nondū iaciat telum, aut iaculum mittat. Sed Athenienses, quod uobis periculū impendit, si aliter ceciderit res quā speramus, ne Helle spontus, periculum erit, à uobis deficiat, ne Megaras & Eubœa belligerando in suam potestatem redigat, & ne Peloponneses illius sequantur partes: deinceps etiam ne ego, qui ista cōtra rempublicam moliatur, & instituat, pacem dicam nobiscum habere: multum sanē abest. Imò ex illo die quo perdidit Phocenses, cum disertè dico uestrum hostem esse. & dicā præterea, uos sapiēter facturos esse, si uel hodierno die illi restiteritis. neq; enim si distuleritis, poteritis facere cum uelletis. Atq; ego sanē, Athenienses, à reliquis uestris oratoribus tantū dissentio, ut mihi non uideatur amplius in hoc tēpore neq; de Chersoneso, neq; de Byzatio deliberandū esse: sed mittēda his esse subsidia, & præcauendum, ne quid accadat malī. Præterea uestris ducib. qui illic sunt, omnia quę opus erunt classe esse mittēda: interim tamen deliberandum esse de uniuersis Græcis, quoniā & ipsi summo in discrimine uersantur. Volo autem uobis exponere, quamobrem adeò metuum de summa rerum: ut si rectē consulo, meum consilium sequamini, et uestri saltem aliquam rationem habeatis, etiam si aliorum habere non uultis. Quod si

hic nuga-

hic nugari, aut aliquid arrogantius dicere uidear, neque iam, neque alias ut recte consulente me audite. Ac principio quod Philippus magnus factus sit, cum ab initio fuerit tenuis: item quod Græci inter sese dissentiant, & tumultuentur, & summa perfidia sit in multis: deinde, quod magis erat mirandum, tantum illud ex tam humili factum esse, in hoc tempore, quo tam multa uobis ademerit, & in sua potestate redegerit: denique omnia his similia, omittam. Nam uideo omnes homines hoc Philippo tribuere, occasione sumpta & initio à uobis facto, propter quod omni tempore apud Græcos bella extiterunt. Quod igitur hoc est: facere Philippum quidlibet, & ita sigillatim res Græcorum accidere & extenuare, & redigere in seruitutem ciuitates. Et quanquam uos annos septuaginta & tres Græcis imperastis: & rursus Lacedæmonij, uno minus annis triginta: Thebani item postremis hisce temporibus, etiam aliquod imperium habuerunt, post commissum prælium ad Leuctra: tamen neque uobis, Athenienses, neque Thebanis, neque Lacedæmonijs unquam est à Græcis tributum, ut scilicet faceretis quidquid uobis uisum esset. Propere res erat: at uobis hoc, imò illis qui tum fuerunt Atheniensibus concessum fuit. hi autem immoderatus agere nonnullis uidebantur, omnes existimabant bellum sibi gerendum esse, non solum illi qui iniuriam acceperant, sed etiam illi qui de iniuria expostulare cum Atheniensibus non poterant. Ac rursus cum Lacedæmonij rerum potirentur, & ad idem imperium accessissent, cum agere insolentius coeperunt, & nimium uellent usitatam imperandi rationem labefactare, omnes arma ceperunt, etiam illi qui nulla erant à Lacedæmonijs iniuria lacesiti. Et quid attinet alios commemorare? imò uos ipsi & Lacedæmonij, cum nihil possitis uobis inuicem obijcere, quod ad iniuriam pertinet amborum: tamē propterea quod uidebamus alios iniuriosius tractatos esse, putauimus nobis belligerandum. Et profecto Athenienses, omnia quæ à Lacedæmonijs sunt admissa in illis annis triginta, & à nostris maioribus in septuaginta, longè minora erunt, si conferantur cum illis quæ Philippus in tredecim solum annis, & non totis, hoc est interea dum regnat, patrauit in Græcos. Imò ne quinta quidem portio horum sunt illæ Philippi calamitates: id quod breuissimè poterit ostendi. Nam ut Olyntho & Methone & Apolloniâ, & preterea triginta duo oppida Thraciæ omittam, quæ omnia ita crudeliter uastauit Philippus, ut qui in ea loco uenisset, non posset dicere, unquam ne habitata fuissent. itē ut gentem Phocensem adeo celebrem, silentio præteream: quomodo nam in loco hodie Thessalia est? nonne & ciuitates illorum euerit, & omnem reipublice administrationem ademit, & quatuor ibidem principes constituit: ut non modò singulæ ciuitates, sed singulæ seruirent iurisdictiones. Adhæc ciuitates Eubœæ, nonne iam tyrannidem sentiunt, idque in insula Thebis & Athenis uicina? nonne disertè in epistola scribit, pacem sibi cum illis esse, qui sibi uellent parere? & non illa tantum scribit, sed reipsa etiam facit. Sed iam tendit in Hellepontum, antea in Ambraciam uenit. Elidem tenet, tam prælaram in Peloponneso urbem. nuper Megaris insidias tetendit, denique neque Græcia, neque barbaræ nationes hominis continent cupiditatē. Atque hæc cum uideamus, & audiamus uniuersi Græci, non tamē mittimus legationes de his rebus inter nos, & non indignamur. adeo ignauis animis præditi sumus, & planè fracti in singulis ciuitatibus: ut in hodiernum usque diem nihil facere possimus, uel eorum quæ utilia sunt reipublice, uel eorum quæ sunt honesta. Neque conspirare, aut foederis, aut ullam amicitiae societatem contrahere possimus. Imò dum uideamus istum hominem indies maiorem fieri, tamē ut singuli putemus nos illud tempus lucrifecisse, quo alius intereat. quantum enim uidetur, nemo sanè considerat, neque contendit, ut conseruetur Græcorum imperium. Nam quod Philippus, ut circuitus uel impetus febris, uel alicuius alterius mali, in illum etiam qui se longè à periculis abesse putat, inuadit: id sanè nemo ignorat. Præterea etiam illud intelligitis, quæcunque à Lacedæmonijs uel à nobis perpessi sunt Græci, ea ab ingenuis Græcis perpessos: id quod consimili ratione hunc aliquis poterit intelligere. Quemadmodum enim si quis sit ingenuus, & in opulenta familia natus, qui illa faciat, quæ cum uirtute & honestate non sunt coniuncta: hunc nemo dicet esse reprehendendum, uel increpandum, ita esse, quasi alienus sit, & non in familia hæres. Sin autem seruus uel aliquis subditicius illa quæ ad se non pertinebant, perdiderit, aut deuastarit, quanto hunc bone Deus grauius peccasse, & maiori increpatione dignum omnes esse dicerent? Ac non ita res

Philippi, nec ea quæ à Philippo gerunt, se habent: præsertim cum nō modò Philippus Græcus non sit, aut quidquam ad Græcos pertineat, imò ne barbarus quidem sit, ortus ex eo loco, unde honesti oriuntur, sed sceleratus Macedo: ex qua gente antea nulum frugis mancipium quisquam emere potuit. Ac sanè à qua tandem abest contumelia: nōne præterquam quod sustulit ciuitates, instituit etiā Pythia, commune Græcorum certamen: in quibus etsi ipse non adfuerit, misit tamen seruos qui istis certaminibus præsent. præterea Thermopylas tenet, & omnes in Græciā aditus occupat, & præfidijs & ceteris hominibus ea loca detinet. Tenet etiā oraculum Apollinis, nobis electis, et Thessalis, & Doriensibus, & ceteris Amphictyonibus. nec licet ullis Græcis illo oraculo uti. Iam uerò Thessalis etiā præscribit, quemadmodū oporteat rempublicam administrare: & milites mittit, alios in portū, qui Eretrienſes expellāt: alios ad Oritanos, ut regum Philistidē illi confirmēt. quæ omnia quantū intuent Græci, tamen patiunt. Et ita mihi facere uident, ut faciūt illi qui tempestatē uident ueniētē, orantq; singuli ut in se ista tempeſtas non incidat, atq; incumbat, & nemo interim auertere conatur: ita non solum quisq; à se depellit illa mala quib. Græci diuexantur à Philippo, sed etiā ea quibus ipse afficitur, nemo propulsat. Hoc enim iam extremū est. nōne Corinthiorū Ambraciā & Leucadem inualit: nōne ereptū Archiuis Naupactū, iurauit Aetolis se daturū esse: nōne Thebanis Echinū ademūt: & nūc cōtra Byzātiōs socios uestros nō ne expeditionem instituit: omitto cetera. At Chersonnesi max. urbē Cardia occupauit. Cum hæc ergo omnes patiamur, tamen cunctamur & effœminati sumus, & quisq; in alium intuetur, nec nobis inuicē fidimus, quantūuis ille omnes nos palam iniurijs laceſſat. Ac sanè quoniā omnibus adeo rebus insolens est, quid putatis facturū esse, cum iam unumquemq; nostrū in suā potestatem redegerit. Quæ igitur horum est causa: Non enim citra rationē & absq; iustissima causa, neq; tunc omnes Græci adeo propensis animis ad defendendā libertatem fuerūt, neq; hodie sunt ad iugū seruitutis recipiendū. Erat tum, Athenienses, erat aliquid in omniū animis, quod hodie nō est, quod & Persarum deuicit opes, & liberam Græciam effecit, & neq; prælio nauali, neq; pedestri pugna superabatur. Nunc autem quoniā illud interijt, simul omnia perdidit, & sursum deorsumq; agitauit Græcorum imperium. Quid igitur hoc erat: nihil oratorium, nihil eruditum, sed quod omnes odio proſequiebantur illos, qui pecuniā accipiebant ab ijs qui semper imperare uolebāt, aut etiā perdere Græciā. & periculosisimū erat de acceptis munerib. cōuinci, & conuictū summo afficiebāt supplicio, nec deprecationi, aut ueniæ locus ullus erat relictus. Et propterea nemo potuit ab oratorib. uel à ducib. emere opportunitatē uniuscuiusq; rei gerēde, quā sæpenumero fortuna negligentib. cōtra diligētes, & ijs qui nihil cupiūt agere, cōtra illos qui omnia agunt, præbuit. Neq; etiā cōcordiā mutuā pecuniā licebat cōparare, neq; ut barbaris & tyrannis diffidemus. In summa nihil huiusmodi pecunijs erat comparabile. Nunc uerò omnia ista tanquam in aliquo foro comparantur: ideoq; pro his inueſta sunt illa propter quæ periit, & grauiter Græcia ægrotauit. Quæ nā sunt illa: æmulatio: si quis aliquid accepit. rideatur enim, si fateatur: qui in iudiciū uocati fuerint, his ueniā datur. si quis illis hoc exprobrat, in odium incurrit, & omnia præterea ei sunt expectanda, quæ ex ista munerū cupiditate dependent. Iam uerò & triremes & hominum multitudinem habetis, & pecuniarum prouentus, & reliqui apparatus maxima copia existit, item alia quibus iudicet aliquis potentes esse ciuitates, nunc & plura & maiora sunt, quam tum fuerunt. Sed factum à uenditoribus istis est, ut hæc omnia nihil profint, nihil efficiant, ac plane superflua sint. Quod ita serres habeat, præsentem rerum statum mihi intuemini, & nihil opus meo testimonio. Quod uerò supra actis temporibus contrā se res habebat, id ego facile ostendā, non mea oratione, sed per literas maiorū nostrorū, quas in arēā illi columnā incidi in arce fecerūt. non propterea ut eis ista utilia essent (etenim uel sine literis rectē agebāt) sed quo uos haberetis exemplar & specimen, quemadmodum uos in huiusmodi rebus gerere oporteret. Quid igitur monent illæ literæ? Arthmius, inquiunt, ille Pithonactes Zelites, honorū expers esto, & hostis populi Atheniensis & sociorum, ipse et genus eius. Deinde causa ascripta est, quam nobis hoc fiebat: nempe quod aurū ex Mediā in Pelopōnesum deportauit, non Athenas. Atq; hæc tabule sunt, Per lo.

Per Iouem igitur & deos omnes, rem perpendite, & considerate apud uosmetipsos, quæ tandem erat tum Atheniensium mens qui ista faciebant, aut quæ autoritas: Illi Arthmium quendam Zelitem, regis seruum (Zelæa enim Asiæ oppidum est) propterea quod domino seruiens, aurum in Peloponnesum deduxisset, non Athenas, hostem suum pronunciauerunt, & omnium sociorum, ipsumque & genus eius, & uti ad nullos unquam honores admitteretur. hoc est, non eo dedecore afficeretur, quod aliquis quamuis contumeliâ appelleret. nam quid istud curabit Zelites, si rempublicam Athenis non gerat? At illa scripta non istud sibi uolunt: sed cautum est istis legibus, quæ latae sunt, de homicidio: qui poenas non dederit, eum factæ cædis damnari. nam impium erat occidere, & expers honorum, inquit lex, moriatur. Illud igitur significat, eum qui istorum quempiam interfecerit, fore innocentem. Quamobrem illi sic arbitrabantur, se pro salute omnium Græcorum sollicitos esse debere. Non enim curassent ipsi quicquam, si quis in Peloponneso aliquos sollicitasset, uel corrupisset, si non hæc eorum fuisset opinio: sed ita in illos animaduertebant, & supplicio afficiebant. Propter has igitur res iure Græcorum imperium barbaro isti fuit formidabile, & non barbarus Græcis. At hodie non ita res habet. non enim uos his animis præditi estis, ut uel similia uel alia efficiatis facinora: at quibus animis estis præditi, uos ipsi scitis. Quid enim attinet uos uniuersos accusare? cõsimiliter et nihilo melius uobis omnes reliqui Græci faciunt. Quamobrem ego sic quidem existimo, presentem rerum statum & magna sollicitudine, & bono consilio indigere. sed quid consilium, aut quã sollicitudinem dico? audetis ne aliquid edicere, & non excadescere? sed recita ex actis. Iactatur præterea stulta quorundam oratio consoladæ reipublicae causa, nempe talem esse Philippum, quales olim fuerunt Lacedæmonij, qui mari et terra imperitabant, & regem ipsum socium habebant. Et quanquam nostra ciuitas sustinere illos non potuit, tamen defendit se contra illos, & capta non fuit. Equidem sic existimo, ferè ab omnibus illis qui aucti imperio fuerunt temporibus, in quibus homines multum dissimiles existunt maioribus, nihil aliud cõcitatum esse quam bellum, & eosdem alijs rursus celsisse. Primum enim audio tum Lacedæmonios, tum alios Græcos quatuor aut quinque menses ab ipso uere in expeditione durasse, & per idem tempus impressionem fecisse in regionem hostilem, & eandem militibus & ciuili expeditione uexasse: deinde rursus domum rediisse. adeo antiquis moribus præditi tum fuerunt, ut nemo unquam pecunijs a quoquam quicquam compararet. Nam bellum legitimum & apertum sibi gerendum esse putabant. At hodie a proditoribus scilicet maximas res perditas esse uidetis, neque quicquam amplius in acie aut prælio geritur. Auditis uero Philippum ire quocumque uelit, non propterea quod graues armatorum exercitus ducat: sed tentas eius copias effectas esse propter equites leuiiores, & sagittarios quosdam peregrinos. Cum enim ijs copijs impetum in eos fecerit, qui inter se dissident, et quasi morbo laborant, ac nullus propter summam perfidiã pro regione arma sumpserit, tum ad motis machinis obsidet & expugnat. Nihil dico de æstate & hyeme: nihil enim discriminis est, quia nullum anni tempus Philippus prætermittit. Quæ cum omnes uos intelligatis, cogitare oportet, & non permittere ut bellum in Atticam ueniat, neque respicere oportet ad stultitiã illius belli, quod tum cum Lacedæmonijs gessimus, & propterea euerit. Sed longè antè prouidere rebus & apparatu oportet, ut ne ille uos deliberantes uestris sedibus eiiciat, & non uincat uos, si manum cum illo cõseretis. Nam multa Athenienses nobis natura subsidia sunt, si modò facere uoluerimus, quæ facere par est. Natura illius regionis, quã maxima ex parte uastare licet, & depopulari: itè alia infinita. ad prælium uero ille nobis instructior est. Et non modò hæc scire oportet, aut rebus bellicis illum propulsare: sed etiã ratione & intelligentia eos odisse oratores, qui apud uos pro ipso loquuntur: & ita statuere, qui extra urbem sunt hostes, uos uincere non posse, antequam in eos animaduertatis, qui in hac ciuitate Philippo inseruiunt. id quod hercule non potestis facere, neque uultis: imò ad eam stultitiã atque dementiã peruenistis, aut ego non habeo quod dicam. Sæpe enim mihi in mentem uenit, etiam illud uereri, ne qua fortuna res omnes euerat: ita ut propter conuiciũ, uel inuidiã, uel ludibriũ, uel quauis alia causa illos homines mercenarios dicere iubeatis, quorum nonnullos tales esse, negari non potest. Et rideretis ipsi, si quibus conuiciũ dixissent. Sed nondum hoc est grauissimum, quãuis sit graue: uerum etiam minori cum periculo illis uersari in republica permittitis, quam

ijs qui pro uobis omnia loquuntur. Ac uidete obsecro uos, quātas illud calamitates adferat, quod istiusmodi cupitis audire oratores. dicam enim uobis, id quod omnes intellegitis. Erant Olynthi ex magistratibus quidam qui fauebant Philippo, & in omnibus rebus illius uoluntati subseruiebant: quidam autem sequebantur ea quę utilissima fuerunt, & illud agebant ut ciues non ueniret in seruitutem. Sed utri patriam perdiderūt: uel utri prodiderunt equites, quib. proditis perijt Olynthus: hi qui cum Philippo faciebant. & quando ciuitas stabat, hi qui eos calumniabantur, qui optimę reipublicę consulebant, & usq; adeo criminabantur, ut populus etiam Olynthiacus eo adductus fuerit, ut Apollonidem urbe expelleret. Sed non apud hos solum ista consuetudo plurimum malorum effecit, & nusquam alibi. Nam & apud Eretrienſes, postquam discessisset Plutarchus, & milites peregrini, & populus ciuitatem obtineret & fretum, alij ad uos res deferebant, alij ad Philippum: nempe qui istos frequenter audiebāt. imo miserrimi & infelicitissimi Eretrienſes, tandem inducti sunt, ut eos qui pro republica loquebantur, eijcerent. Quo facto, socius eorum & amicus Philippus misit Hipponicum, & unā cum ipso decem millia peditum, & freti muros deiecit, & tres ibi constituit regulos, Hipparchum, Automedontē, Clitarchum. Et postea bis iam expulit regione qui cupiebāt illos seruare. Primū enim misit cum Eurylocho milites peregrinos: deinde rursus alios cum Parmenione. Sed quid attinet multa recensere: nam apud Oritanos Philistides elaborabat pro Philippo, & Menippus, & Socrates, & Thoas, & Agapæus, qui hodie tenet urbem. Atq; hec omnes sciuerunt. Nam quidam Ephreus nomine, qui etiā apud uos aliquando est moratus, sua studia dirigebat ut liberi essent, & nullam seruirent seruitutem. Is, ut alia taceam, iniuriose tractabatur, & proscindebatur a populo Oritano. multa hic possent dici, quę de industria omitto. Anno igitur ante urbis expugnationē, insinulauit istū Philistidē proditoris. preterea illos qui cum isto erant, postquam deprehendisset id quod agebatur. Collecti itaq; complures homines, qui & ducem habebant Philippum, & ab eodem sustentabantur, coniungunt in uincula Euphrēū, utpote eum qui turbaret rempub. Ista cum populus Oritanus uideret, & cum huic debuisset adesse, & in illos animaduertere, in illos nō animaduertit, & hunc dignū putauit qui ista pateret, adeoq; gaudebat. Deinde isti proditores summis uiribus conabantur, ut ciuitas caperetur: & conatum suū perfecerunt. et ita si quis e uulgo quispiam deprehendisset, tacebat, & metu percellerat, memor quid Euphræo accidisset. Adeo miseri erant Oritani, ut antea nemo ausus fuerit uocē mittere, & uenientem huiusmodi calamitatem indicare, quā hostes instructi iam ad muros accessisset. Ibi alij hostes propulsabant, alij urbē prodebāt. Posteaq; ciuitas ista capta esset per summam turpitudinem atq; ignauiam, proditores illi imperium & tyrannidem inuadunt contra illos, a quibus antea seruati fuerant: & contra Euphrēū, & omnes eos qui quiduis parati erant facere. Atq; dum alios illi extra urbē eijciunt, alios trucidāt, interea Euphræus ille mortē sibi cōsciuit: re ipsa testatus, se & rectē, & pura mēte restituisse Philippo. Quæ tandem igit causa sit, fortasse miramini, quā obrem Olynthij, & Eretrienſes, & Oritani, libentius audiuerunt eos qui loquebantur pro Philippo, quā qui suam ipsorum causam defendebant, id quod etiam euenit apud uos. Quoniam ij qui defendunt optimam causam, etiā cum maximē uolunt, interdū nullam in dicēdo uenustatē habēt. Nam illud spectare oportet, ut salua sit respub. isti autem in his ipsis reb. ex quibus gratiam captant, Philippi spectant utilitatē. illi conferendū esse tributū censebant: hi minime, sed bellū gerendū esse dicebāt, & rumorib. nō credendū. item hi pacem etiam esse amplectendā suadebāt, donec oppressi fuerūt. Atq; eodē modo, opinor, agūt illi oratores in omnib. alijs reb. ut nō sigillatim cōmemorē omnia. Nā hi modo dixerunt ea, ex quib. mox gratiā consequent: illi uerō ea, propter quę incolumes futuri erāt omnes. Postremo multa pleriq; negligebant, non tam propter ignoratiā, aut quod ad gratiam dicerentur, quā quod propensi ad seruitutem essent, posteaquā arbitrentur se iam omnib. rebus esse inferiores. Quæ res, per Iouē et Apollinē, ego sanē metuo ne accadat uobis, ubi animaduertitis nihil a uobis certa ratione factū esse. Porro & quoties istos uideo qui uos eū in locū adduxerūt, equidē eos nō timeo, sed tristis sum. uel enim de industria, uel propter imperitiā in locum tam periculosum rempub. adducunt,

cunt. Atque utinam, Athenienses, res in eum locum non deueniant. mori enim milles satius est, quam per adulationem quidquam concedere Philippo, & eos contemnere qui nostram causam suscipiunt. Pulchram uero nonnulli gratiam hodie apud Oritanos in eunt, propterea quod illos his qui Philippo chari erant, commiserint, & sustulerint Euphræum. pulchram sane etiam populus Eretriensis relinquit, propterea quod uestros repudiauerint legatos, & ultro se Clitarcho tradiderint. Quare seruiunt Eretrienfes, & uapulant, & tormentis excruciantur. pulchre denique, si dis placet, pepercit Olynthiis Philippus, postquam Lathenem magistrum equitum suffragiis delegissent, & Apolloniadem urbe depulsi sunt. Summa stultitia est & ignauia, ista sperare & eos qui deliberant, & nihil uolunt facere eorum quæ decet, sed solummodo illos audire, qui causam defendunt inimicorum: ualde, inquam, stultum est, & ignauum, existimare tantam urbem incoli posse, ut nullam sustineat calamitatem. Atqui turpe est sane postea dicere, cum aliquid acciderit aduersi: Quis enim putasset hæc euentura fuisse? imò hercule eum decebat hoc et illud facere, et hoc rursus non facere. Multa iam possent dicere Olynthii, quæ tum si præsciuisent, non perisissent. & multa etiam Oritani, multa Phocenses, multa denique omnes illi qui perierunt. Sed quid hæc iam profunt illis? quoad scapha seruet, siue magna, siue parua sit, eousque oportet & nauitæ & nauclerum & omnes homines alacres esse, et diligentes: & uidendum est illud quoque, ut neque sponte, neque inuitus quisque euertat scapham. postquam mare oppresserit, frustra studium sumitur. Quare, Athenienses, nos quoad incolumes sumus, & urbem maximam habemus, & occasiones plurimas, & ornamenta pulcherrima, quid facere debeamus, fortasse aliquis olim libenter surrexerit interrogaturus. Ego mehercle dicam, & meam sententiam proponam, ut si uolueritis iam uestris suffragiis aliquid decernere, possitis. Principio ipsi hostem propellere debemus, dico, & nos instruere triremibus, classe, pecunijs, & militibus. Tametsi enim alij omnes seruendum esse concesserint, nobis tamen pro libertate certandum est. His itaque omnibus rebus simulatque instructi erimus, & id notum fecerimus Græcis, postea alios excitemus, & legatos passim qui ista doceant dimittamus in Peloponnesum, & Rhodum, & Chium, ad regem dico. Neque enim alienum est ab illius utilitate, uos non pati, ut iste omnia sibi subijciat: ut si persuaseritis illis, socios habeatis & periculorum, et sumptuum, si opus fuerit: sin autem non, saltem ut moram aliquam rebus adferatis. quandoquidem aduersus unum hominem, & non contra uim totius ciuitatis nobis est bellum. neque hoc sane inutile est. Neque non profuerunt superioris anni legationes illæ, & expostulationes in Peloponneso, quas ego & Polydectus ille optimus ciuis, & Hegesippus, & Clitomachus, & Lycurgus, & reliqui legati obuiimus, & effecimus ut ille subsisteret, & non ueniret in Ambraciam, neque tenderet in Peloponnesum. Nec tamen in ea sententia sum, ut hi qui nihil ipsi cupiunt facere, quod eis opera precium sit ac necessarium, alios hortentur ad faciendum. Etenim stultum est, uestra uos ipsos negligere, & præcipere alijs ut curent aliena: & stultum est, presentem rerum statum à uobis negligi, & uelle alios sollicitos esse de rebus futuris. Non hæc dico: sed illud censeo, illis qui sunt in Chersoneso, pecunias mittendas esse, & alia omnia quæ uos facere desiderant. Deinde necesse esse ut ipsi uos comparetis, & in primis faciatis ea quæ decet. Tum demum alios Græcos convocare oportebit, & cogere, & docere de omnibus rebus, & commonefacere. Atque hæc sunt illius reipublice quæ tantam amplitudinem habet, quanta uobis suppetit. Ac si putatis Chalcidenses Græciam conseruatuos esse, aut Megareses, uos autem subterfugiuos esse molestiam, non recte putatis. Satis enim fuerit, si ipsi se poterunt conseruare. at uobis illud faciendum est, uobis maiores hoc decus comparauerunt, & reliquerunt, & cum multis & præclaris & magnis periculis. Si enim quisque uestrum quod uolet, id faciens quiescet, & ut ipse nihil faciat occasionem despiciat, primum nullos alios unquam inuenietis, qui pro se facturi sint: deinde metuo, ut ne aliquando necesse sit facere quæ non uolumus. Si enim istiusmodi fuissent, iam olim essent inuenti, propterea quod uos nihil uultis facere. Sed non sunt. Ego itaque hæc propono: & arbitror etiamnum, si ista fiant, res posse emendari. Quod si quis autem his quæ à me dicta sunt, meliora habuerit, dicat, & consilium reipublice det. Deinde quodcumque uobis uisum fuerit, hoc dii omnes ad reipublice utilitatem conuertant.